

A kriptovaluták szerepe a fenntartható gazdaságban

XVI. SOPRONI PÉNZÜGYI NAPOK
pénzügyi, adózási és számviteli szakmai és tudományos konferencia
Sopron, 2022. szeptember 28–30.

KONFERENCIAKÖTET

Szerkesztők:

Széles Zsuzsanna – Resperger Richárd – Szőke Tünde Mónika

SOPRONI EGYETEM KIADÓ

Sopron, 2022

Közreadja:
SOPRONI EGYETEM
LÁMFALUSSY SÁNDOR KÖZGEZDASÁGTUDOMÁNYI KAR

Felelős kiadó: Prof. Dr. Fábián Attila
a Soproni Egyetem rektora

Szerkesztők:
Széles Zsuzsanna
Resperger Richárd
Szőke Tünde Mónika

Lektorok:

Bazsóné Bertalan Laura	Obádovics Csilla
Baranyi Aranka	Paár Dávid
Bartók István	Pappné Vancsó Judit
Jankó Ferenc	Papp-Váry Árpád
Keresztes Gábor	Széles Zsuzsanna
Kópházi Andrea	Szóka Károly
Kovács Tamás	Tóth Balázs István
Mészáros Katalin	Varga József
Németh Nikoletta	

Technikai szerkesztő:
Takács Eszter

A könyv a Soproni Egyetem és a Magyar Nemzeti Bank közötti együttműködés keretében, a Magyar Nemzeti Bank támogatásával készült.

ISBN 978-963-334-451-4 (nyomtatott)

Nyomdai kivitelezés: OOK-Press Kft.
Felelős vezető: Szűcs Judit

©Minden jog fenntartva.

TARTALOM

PLENÁRIS ELŐADÁSOK	7
Költségvetési stabilitás és gazdaságpolitikai mozgástér 2022 őszén – 2022: a növekvő kockázatok éve	
KOVÁCS Árpád.....	9
Hogyan támogatják a számvevőszékek a fenntartható fejlődési célok elérését?	
PULAY Gyula.....	23
FENNTARTHATÓSÁG A GAZDASÁG FÓKUSZÁBAN	39
Bulgária: az eurozóna 21. tagja?	
FERKELT Balázs.....	41
Egy fenntartható pénzügyi rendszer, a parciális iszlám bankrendszer szabályozása Európában	
CSEH Balázs.....	54
ZÖLD PÉNZÜGYEK ÉS ZÖLD SZÁMVITEL A GYAKORLATBAN	65
ESG szemlélet az államkötvénypiacokon	
BODÓ Regina	67
A nem pénzügyi információk közzétételi standardjai bevezetésének vállalati kihívásai	
BARTÓK István János.....	82
A 4/2013-as (I.11) kormányrendelet kapcsolata az önkormányzati alrendszert érintő reformokkal	
TÓTH Balázs.....	93
A változók dinamizálásának hatása logisztikus regresszió alapuló csődelőrejelzési modellek esetében	
SZÁNTÓ Tünde Katalin	110
A pénzügyi tudatosság vizsgálata egy primer kutatás tükrében	
BARANYI Aranka – BENCSIK Márta – CSERNÁK József.....	122
A beszámolóik összehasonlíthatósága a magyar számviteli törvény függvényében	
TÓTH Rita – KOVÁCS Tamás.....	139
Zöld pénzügyi megoldások Magyarországon	
SZÉLES Zsuzsanna – SIDLOVICSNÉ TÓTH Ildikó – BARANYI Aranka	147
Audit Planning, Literature Review	
TÓTH, Gábor – SZÉLES, Zsuzsanna	161

ZÖLD GAZDASÁGFEJLESZTÉS	
– FENNTARTHATÓ MEGOLDÁSOK	169
Lean alkalmazás a szállodaiparban	
PANKOTAY Fruzsina Magda.....	171
Szelektív hulladékgyűjtés Vas megye háztartásaiban	
MÉSZÁROS Katalin – NÉMETH Nikolett.....	178
Az egyetemi szféra piaci finanszírozásának elmúlt pár éves eredményei	
CZIRAKI Gábor	194
A környezetvédelem és a fenntarthatóság megjelenése a középiskolai	
oktatásban néhány tantárgyi példafeladaton keresztül	
RESPERGER Richárd	206
Benchmarking alapú termékfejlesztés a csomagküldő szektorban	
HACKL János.....	224
A távmunka aktuális kérdései nagyvállalatok esetében	
KERESZTES Gábor – TÓTH Dorina Anikó.....	241
A rövid ellátási láncok szerepe a fenntartható városi	
élelmiszerellátásban	
BAZSÓNÉ BERTALAN Laura.....	259
A geoparkok szerepe a helyi gazdaságfejlesztésben a Novohrad-Nógrád	
UNESCO Globális Geopark példáján keresztül	
PAPPNÉ VANCsó Judit.....	274
Edukációs tevékenység a TikTokon? – tapasztalatok egy pénzügyi	
tudatosság kampány példáján	
PIRGER Tamás – LIPTÁK Katalin – HORVÁTH Kata.....	288
How do Generation Y and Z Relate to the Practices of Companies	
Towards Sustainability? Focusing on Cafés and Catering Units	
Specializing in Non-Alcoholic Drinks in Sopron and Győr	
NYIKOS, Bendegúz Richárd – MÉSZÁROS, Katalin.....	296
FENNTARTHATÓ GAZDASÁG,	
FENNTARTHATÓ FINANSZÍROZÁS.....	311
Emelkedő energiaárak, kamatok és infláció hatása az alternatív	
energiát felhasználó projektek megtérülésére	
CZIPF Csongor	313
Hogyan szolgálja a közösségi finanszírozás a fenntarthatóságot?	
HORVÁTH András.....	335
A pénzügyi kultúra pénzleértékeléssel kapcsolatos hiedelmei az egri	
felsőoktatási hallgatók körében	
CSORBA László.....	348
A digitális jegybankpénz (CBDC) – mint a pénz új megjelenési formája	
– vizsgálata a felhasználói szempontok előtérbe helyezésével	
MIZSAK Márta – KERÉNYI Ádám.....	372

Miért döntünk a vállalati életciklusoknak megfelelő pénzügyi menedzselés mellett? – Kutatási részeredmények a magyar KKV-szektorban	
ANTAL Anita – KATITS Etelka	384
Az intellektuális tőkeelemek közzététele az éves jelentésekben – a tartalomelemzéses módszer problematikája	
KOVÁCS Zsuzsanna Ilona.....	406
A CSOK-támogatás addicionális gyermekvállalásra gyakorolt hatása és az újjépítésű ingatlanok családalapítást ösztönző hatása az ország nyugati és középső régióiban	
OBÁDOVICS Csilla – PLÖCHL Kata	418
Fenntartható aktív turizmus	
HOSCHEK Mónika – MÉSZÁROS Katalin – NÉMETH Nikoletta.....	442
A KRIPTOVALUTÁK ÉS A BLOCKCHAIN TÉRHÓDÍTÁSA.....	459
Blokklánc alapú technológiai újítások az egészségügyben	
KUCSÉBER László Zoltán – SÁGI Judit	461
Fashion Industry Projects Realized with the Use of Web3	
PAULOVICS, Ágnes	469
A sport pénzügyi irányai a kriptovaluták rendszerében	
FARAGÓ Beatrix – GÓSI Zsuzsanna – GAJZÁGÓ Gergő.....	489
A természetgazdálkodással összefüggő társadalmi konfliktusok és azok kezelésének gyakorlatai a hazai erdőgazdaságoknál	
BEDNÁRIK Éva – JÁMBORI Zsuzsanna – TAKÁTS Alexandra.....	503

Fenntartható aktív turizmus

HOSCHEK Mónika¹ – MÉSZÁROS Katalin² – NÉMETH Nikoletta³

Absztrakt: A fenntarthatóság kérdése a turizmus szektorban is előtérbe került. Az aktív turisztikai termékek népszerűsége nemcsak ennek, de az egészséges életmód előtérbe kerülésének köszönhetően is folyamatosan növekszik.

A 2019-ben és 2020-ban végzett kutatásaink eredményeként megállapítottuk, hogy a pandémia hatására az egynapos kirándulások gyakoriságának növekedése volt megfigyelhető. Az aktív turisztikai termékek közül a legtöbben 2019 és 2020 nyarán is (azaz a pandémia első hulláma előtt és után) a természetjárást, a sétahajózást, a kempingezést, a falusi turizmust és a kerékpározást részesítették előnybe nyaralásuk során, melyek közül a kerékpározás népszerűsége növekedő tendenciát mutatott.

A kutatás folytatásaként kérdőíves felmérést végeztünk 2021-ben az aktív turizmus tendenciájának változásait vizsgálva. 572 fős kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy a korábbi egynapos kirándulásokat felváltották 2021-ben a 4-5 napos, illetve 1 hetes időtávú nyaralások. A belföldi nyaralások száma jelentősen meghaladta a külföldön történő szabadságok számát. A természetjárás, a hajózás, a kerékpározás, a falusi vendéglátás és a kalandtúra, mint szabadidős eltöltési lehetőség emelhető ki az aktív turisztikai termékek közül.

Kulcsszavak: turizmus, aktív turizmus, utazási szokások, COVID-19

JEL-kódok: L83, Z30, Z32

Sustainable Active Tourism

Abstract: The issue of sustainability has also become determining in the tourism sector. The popularity of active tourism products is constantly increasing due to the growing importance of sustainability and also due to the prominence of a healthy lifestyle. As a result of our research conducted in 2019 and 2020, we found that an increase in the frequency of one-day trips was observed as a consequence of the pandemic. Among the active tourism products, most people preferred nature walks, boating, camping,

¹ Dr. Hoschek Mónika PhD egyetemi docens (*Associate Professor*)
Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar
(*University of Sopron Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics*)

² Dr. Mészáros Katalin PhD egyetemi docens (*Associate Professor*)
Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar
(*University of Sopron Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics*)

³ Dr. Németh Nikoletta PhD adjunktus (*Assistant Professor*)
Soproni Egyetem Lámfalussy Sándor Közgazdaságtudományi Kar
(*University of Sopron Alexandre Lamfalussy Faculty of Economics*)

rural tourism and cycling in the summer of 2019 and 2020 (before and after the first wave of the pandemic). The popularity of cycling showed an increasing trend.

To continue this research, we completed a questionnaire survey in 2021 examining the changes in the trend of active tourism. Based on the 572 answers, the conclusion is that the previous one-day trips were replaced by vacations with the length of 4-5 days or 1 week. The number of domestic holidays significantly exceeded the number of holidays abroad. Nature walks, boating, cycling, rural catering and adventure tours can be highlighted as leisure opportunities among active tourism products.

Keywords: tourism, active tourism, travel habits, COVID-19

JEL Codes: L83, Z30, Z32

Bevezetés

A fenntarthatóság kialakításának feltétele az egyének környezettudatos magatartásának ösztönzése, amit életvitelük minden területén megvalósítanak. A fogyasztás szempontjából a kevés hulladékkal járó, hosszú távon használható, környezetbarát termékek vásárlása, az energia hatékony felhasználása, lehetőség szerint megújuló energiaforrások bevonása, környezetbarát közlekedési eszközök választása és nem utolsósorban a környezettudatosság szem előtt tartása a szabadidejük eltöltésében mind hozzájárulnak a fenntartható szemlélet érvényesítéséhez. Természetesen a felsorolás nem teljeskörű, csak az általában is emlegetett tényezőket veszi sorra. Utolsóként a szabadidő eltöltése kapcsán fontos megemlíteni a turizmus ágazatát is, melyre jelen tanulmányunk fókuszál.

A turizmus számos fajtája jelenik meg és a fenntartható fejlődésre való törekvések okán méltán gondolhatjuk, hogy ez az emberek döntéseiben ezen a területen is megjelenik és teret nyernek a környezettudatosság komponensei.

Szakirodalmi áttekintés

A fenntarthatóság és fenntartható fejlődés legismertebb definíciója Burndtland norvég miniszterelnöknőtől származik (Burndtland, 1987), miszerint úgy kell a jelen szükségleteket kielégíteni, hogy közben nem sérülnek a jövő generáció szükségletkielégítési lehetőségei sem.

A fenntartható fejlődés alapelveit az Agenda 2030 (The Agenda for Sustainable Development) (ENSZ, 2015) fogalmazták meg, 17 fejlődési célt definiálva. Ezt az ENSZ 193 tagállama fogadta el 2015-ben és a fő célok között a szegénység megszüntetése, az egyenlőtlenségek leküzdése és a Föld környezeti állapotának megóvása szerepel. A fenntartható fejlődési célok (SDG – Sustainable Development Goals) az *1. ábrán* szerepelnek.

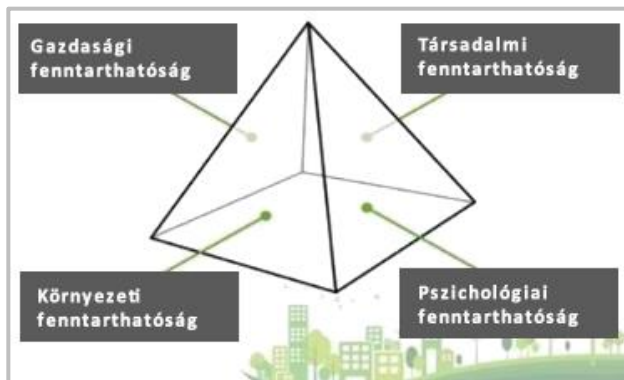
1. ábra: A fenntartható fejlődési célok, Agenda 2030

Forrás: ensz.kormany.hu (n.a.)

Ehhez a keretrendszerhez kapcsolódva a 2017-es évet az ENSZ a fenntartható turizmus fejlesztésének nemzetközi évévé nyilvánította és „Utazz, Élvezd, Tiszteld” címen kampányt folytatott. „A megfelelő módon irányított és kezelt turizmus segít megőrizni a természeti és kulturális örökségeket, amelytől egyúttal függ is, erősíti a vendégfogadó közösségeket, kereskedelmi lehetőségeket generál és elősegíti a békét és a kultúrák közötti megértést” (UNWTO, 2018).

A fenntarthatóság gyenge meghatározása után az erős fogalomban a természeti, társadalmi és gazdasági rendszer nem szűk keresztmetszeten kapcsolódnak össze, hanem a gazdasági rendszer a társadalmi környezet alrendszeré, ami pedig a természeti környezetbe integrálódik (Fleischer, 2014).

A fenntarthatóság negyedik dimenziójaként jelenik meg a pszichológiai fenntarthatóság, az egyén, az individuum szerepe (2. ábra).

2. ábra: A fenntarthatóság dimenziói

Forrás: Munkácsy–Jászberényi (szerk.) (2022:79)

A turizmus, mint gazdasági szektor tehát ebbe a rendszerbe integrálódik és a környezet megóvásának érdekében és az SDG kapcsán a fenntartható turizmus megvalósítása előtérbe helyeződik.

Fogalmi fejlődésének mérföldköveit az 1. táblázat foglalja össze.

1. táblázat: A fenntartható turizmus fogalmának mérföldkövei

Évszám	Cím/esemény	Legfontosabb megállapítás/eredmény
1980	UNWTO Manilai Nyilatkozat	utalások a turizmusfejlesztés etikai, környezeti és társadalmi szempontjaira, belföldi turizmus jelentőségének hangsúlyozása
1989	UNWTO Interparlamentáris Unió Hágai Nyilatkozata	hármasszoros pillérrendszer egyensúlyának megőrzése, fenntartható fejlődés elvének tervezésbe történő integrálása, befogadóképességek meghatározásának szükségessége, a környezeti szempontok figyelembevétele, a turizmus alternatív formáinak tudatosítása
1996	Agenda 21 az Utazás és Turizmus Iparáról (WTTC, UNWTO, Earth Council)	a fenntartható turizmus keretrendszerének felállítása
2001	UNWTO Oszakai Nyilatkozat	a fenntartható fejlődés a turizmusfejlesztés egyetlen lehetséges iránya
2002	Fokvárosi Nyilatkozat	a felelősségteljes turizmus elvi keretrendszerének lefektetése

Forrás: Irimiás et al. (2019:140)

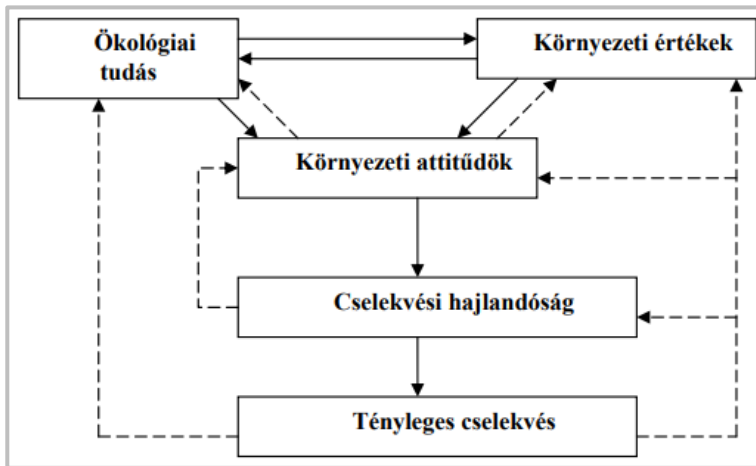
A fenntartható turizmus legfontosabb alapelveit a következőkben lehet összefoglalni (Irimiás et. al, 2019:140):

- „hosszú távú szemlélet,
- erőforrások fenntartható használata,
- társadalmi-kulturális és természeti értékek hosszú távú megőrzése,
- helyi közösségek érdekeinek figyelembevétele, érintettek bevonása már a tervezési folyamatokba is,
- a károsanyag-kibocsátás, a hulladék, s az anyag- és energiafelhasználás minimalizálása,
- a teherbíró-képesség folyamatos nyomon követése, a monitoring,
- a helyi tervek integrálása a regionális stratégiákba, környezeti hatásvizsgálatok elvégzésével minden szinten.”

A felelős turizmus Michalkó (2022:31) alapján ernyőfogalom, „azokat az utazásokat és utazásokkal összefüggő szolgáltatásokat, valamint tervezési, fejlesztési akciókat értjük alatta, amelyek élhetőbbé teszik a világot, hozzájárulnak az életminőség növeléséhez.”

A szakirodalomban megjelenő „Resposustainable” kifejezés a fenntarthatóság és felelősség fogalmait egyesíti, utalva arra, hogy a turizmus a fenntarthatóság fentebb definiált dimenzióval elősegíti a helyi gazdaság fejlődését és így felelősséget is vállal. Az 1999-ben Santiagóban elfogadott turizmus globális etikai kódexe egy harmadik fogalmat is beemel, ami a méltányosság, azaz, hogy a turizmus jótékony hatásaiból mindenki részesüljön.

Ahhoz, hogy a turizmus fenntartható legyen, azt annak főszereplőinek (a turista, a szolgáltató, az irányító és a helyi lapos) a környezettudatos magatartása is befolyásolja (Michalkó, 2022). A környezettudatos magatartás meghatározó komponensei (Nemcsicsné, 2007) az ökológiai tudás, a környezeti értékek, a környezeti attitűdök, a cselekvési hajlandóság és a tényleges cselekvés. Az ökológiai tudás nehezen mérhető, de befolyásolja a tényleges cselekvést, ahogy teszik ezt a nem feltétlenül racionális értékek, a több tényező által befolyásolt és sokszor szituációfüggő környezeti attitűdök és a cselekvést valószínűsítő cselekvési hajlandóság is. Ezek összefüggéseit, az egymásra hatásokat és kölcsönhatásokat az 3. ábra szemlélteti.

3. ábra: A környezeti tudatosság komponenseinek összefüggésrendszere

Forrás: Nemcsicsné (2007:45)

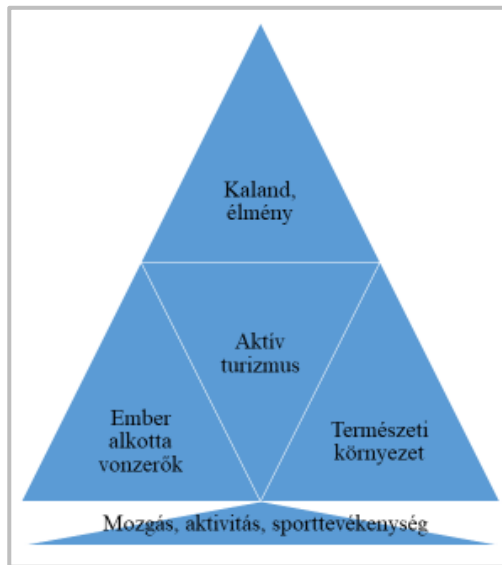
Ez a tényleges cselekvés a szituációs tényezők ismeretében környezettudatos magatartásban nyilvánulhat meg. Hines és szerzőtárai (1986) alapján a cselekvési szándékot a személyiségi szempontok (attitűdök, észlelt magatartásirányítás és egyéni felelősségtudat), a környezeti problémák ismerete, a cselekvési stratégiák ismerete és a cselekvési képességek határozzák meg. A befolyásoló

sztuációs tényezők háttérben gazdasági korlátok, társadalmi befolyásolás, a választási lehetőség megléte, a berögzült szokások és az infrastruktúra hiánya állhatnak.

Ezek a tényezők hatnak a fogyasztás különböző területein, így befolyásolják a turizmussal kapcsolatos döntéseket is.

A turistának arra kell törekedni, hogy elmozduljanak egy környezettudatosabb irányba. A kutatók a fenntartható turizmusra először, mint a tömegturizmus ellentettjére tekintettek, majd arra koncentráltak, hogy azt is a fenntartható irányba tereljék. Clarke (1997) alapján a fenntartható turizmus konvergenciaalapú, azaz a turizmus minden típusa számára elérendő. További kutatások a turizmust minden területen a fenntarthatóság szempontjából vizsgálják (Csapó, 2015; Dombay–Magyari-Sáska, 2010). Gonda (2022) alapján fenntartható turizmusról akkor beszélhetünk, ha a nevezetességeket, látnivalókat, turisztikai attrakciókat az utódaink számára is megőrizzük és számukra is elérhetővé tesszük.

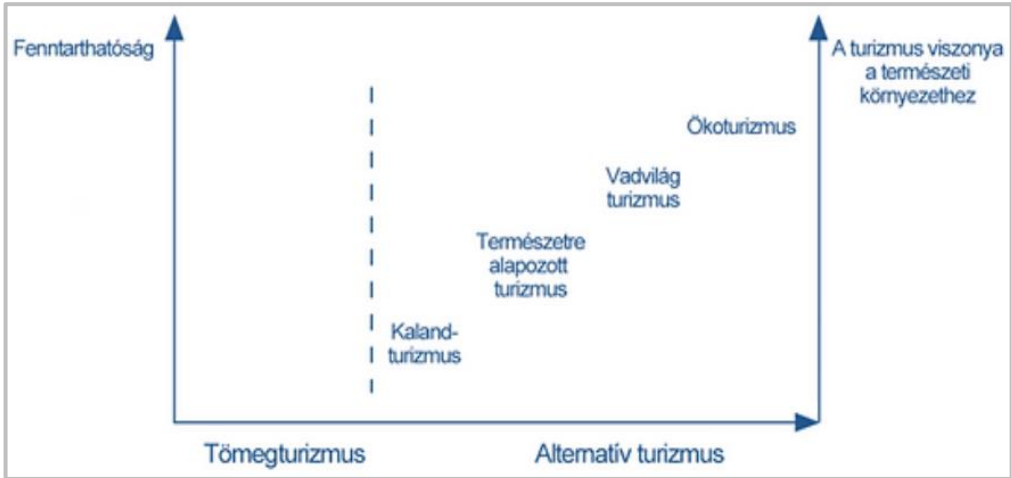
Csapó et al (2011) az aktív turizmus motivációit egy piramissal szemlélteti. A legalsó szinten a mozgás, aktivitás, sporttevékenység áll, ez után következik a természeti környezet és az ember alkotta vonzerők, melyek mellett a kaland és az élményszerzés is fontos motivációs tényező (4. ábra).

4. ábra: Az aktív turizmus motivációi

Forrás: Csapó et al. (2011)

A különböző turisztikai tevékenységeknek eltérő a viszonya a természeti környezethez. Minél jobban függ a turisztikai tevékenység a természeti környezettől, annál inkább nem alakul ki a tömegturizmus, illetve nem jelennek meg a tömegturizmus káros hatásai sem (5. ábra).

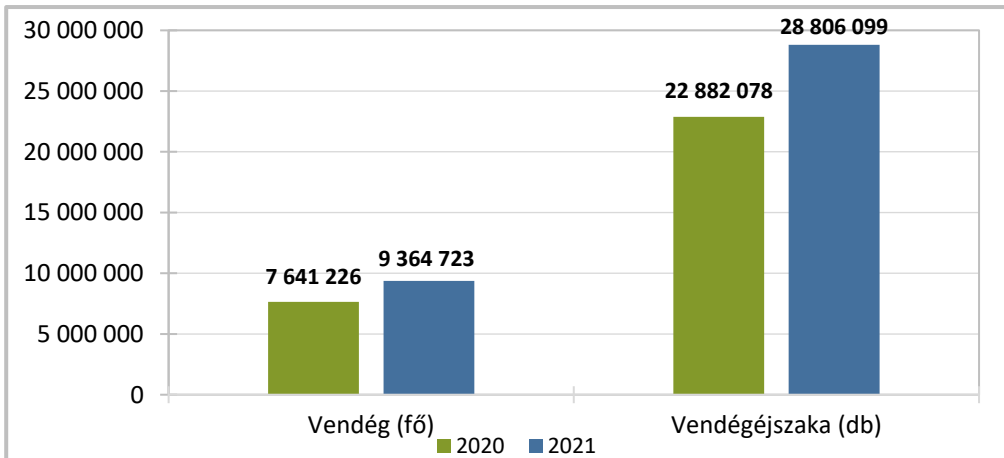

5. ábra: A természeti környezet, az alternatív turisztikai termékek és a fenntarthatóság összefüggései

Forrás: Donka (2021)

A turizmus helyzete hazánkban 2021-ben

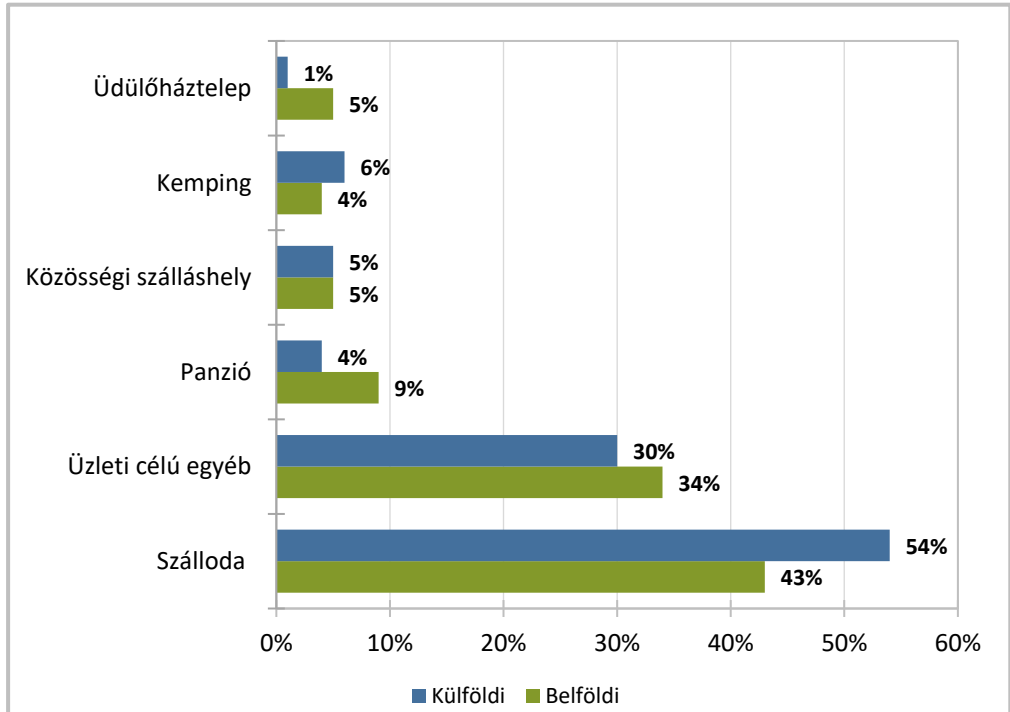
A Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (2021) adatai alapján 2021-ben a közel 9,4 millió vendég 28,8 millió vendégéjszakát töltött el Magyarországon, ami 2020 évhez képest a vendégek számában 23%-os, a vendégéjszakák számában 26%-os növekedést jelent. Mindenképpen kiemelendő a turisztikai forgalomban ez az érték, hiszen 2020. november 11-től 2021. április végéig kizárólag üzleti, gazdasági és oktatási céllal utazó vendégek vehették igénybe a hazai szálláshelyeket. A belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje 2021-ben 3,1 nap volt, a napi költés pedig majdnem 13 ezer forint (6. ábra).

6. ábra: Vendégforgalom alakulása

Forrás: Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (2021)

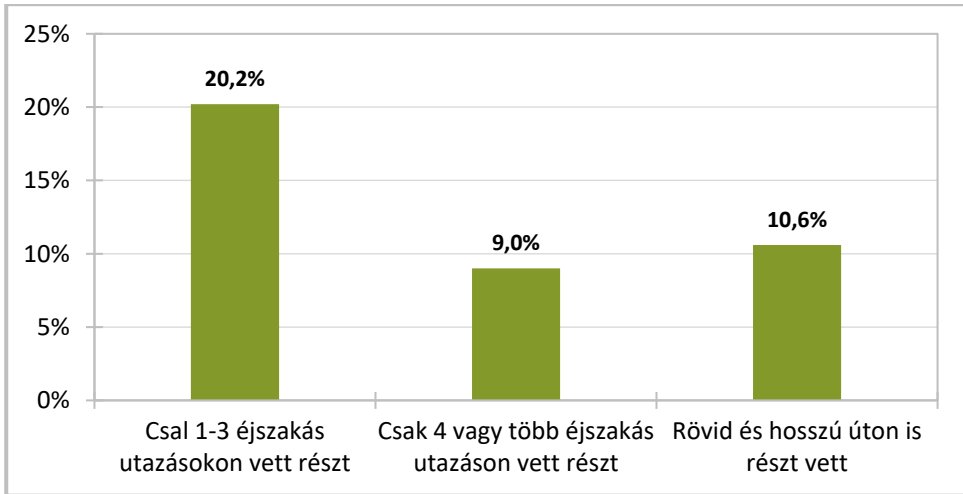
A KSH (2021) adatai alapján 2021-ben is a belföldi és a külföldi vendégek a szállodákat preferálták a vendégéjszakák tekintetében. A szállodai vendégek száma 16%-kal, az eltöltött éjszakák száma pedig 17%-kal növekedett. Üdülőháztelpeken, közösségi szálláshelyeken és a kempingekben, melyek alacsonyabb árkategóriába sorolhatók, a belföldi vendégek a vendégéjszakák 14%-át, a külföldi vendégek 12%-át töltötték el 2021-ben. A panziókat a belföldi vendégek preferálták jobban, a külföldi vendégek a vendégéjszakák 5%-át töltötték ilyen típusú szálláshelyeken (7. ábra).

7. ábra: Turisztikai szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák megoszlása szállástípusonként, 2021

Forrás: KSH (2021)

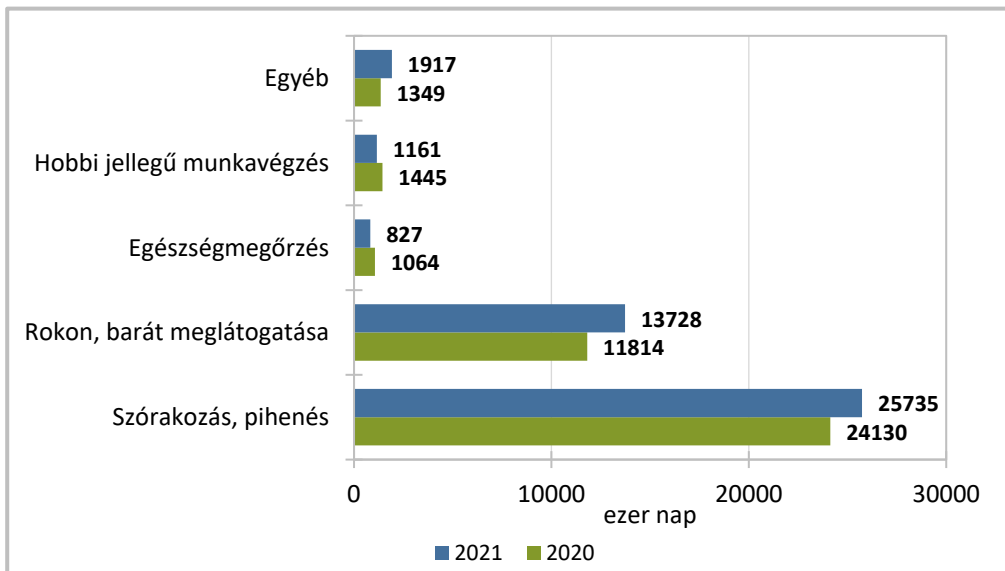
Az 2021-ben csökkent a lakosság motivációja a többnapos belföldi turisztikai célú utazások iránt, hiszen a lakosság 40%-a vett részt legalább egy alkalommal többnapos belföldi utazáson, míg 2019-ben ez meghaladta az 50%-ot. 2021-ben a legtöbb korosztály utazási aktivitása csökkent, azonban a 64 évesnél idősebbek utazási gyakorisága csökkent a legnagyobb mértékben, 41%-ról 27%-ra a KSH (2021) jelentése alapján (8. ábra).

8. ábra: Utazási aktivitás, 2021

Forrás: KSH (2021)

2021 tavaszán a korlátozások feloldásának köszönhetően megnövekedett a többnapos belföldi utazások száma. A KSH (2021) adatait vizsgálva megállapítható, hogy a rövidebb utazások alkalmával a lakosság 44%-a a rokonokat, barátokat, ismerősöket látogatta meg valamint 46% az üdülést, szórakozást, pihenést helyezte a szabadidő eltöltésének középpontjába. A hosszabb, többnapos utazások fő motivációja az üdülés, szórakozás, pihenés volt a lakosság 72%-nál (9. ábra).

9. ábra: Többnapos belföldi utazásokon eltöltött idő fő motiváció szerint

Forrás: KSH (2021)

Módszertan

2019 és 2020 években végzett kutatásunk folytatásként 2021-ben is megismételtük az utazási szokásokkal és az aktív turisztikai termékekkel kapcsolatos motivációs kutatásunkat. A kutatásunk 2021. november-december hónapokban zajlott offline és online formában. A kérdőívben zárt típusú kérdéseket alkalmaztunk. A zárt kérdéseken belül Likert-skálával is dolgoztunk. Az adatok kiértékelése SPSS 23.0 statisztikai–matematikai program segítségével történt.

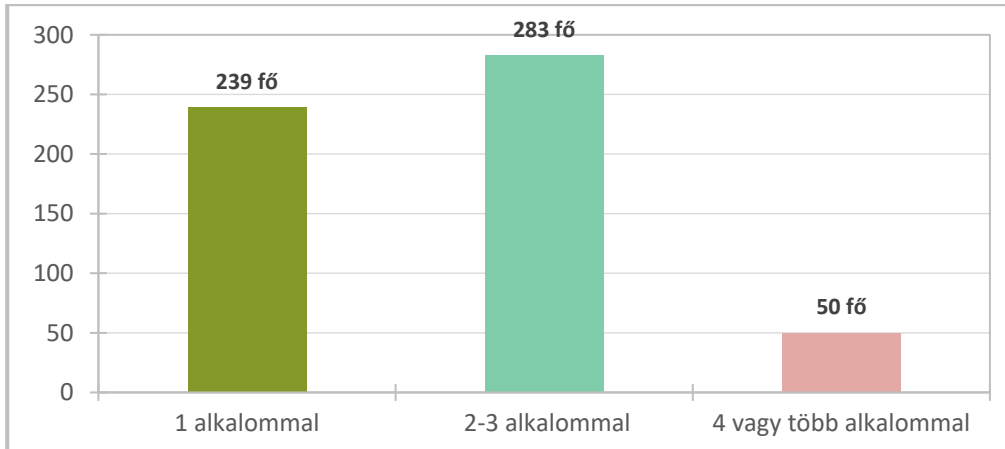
Kutatási célunk annak vizsgálata, hogy a korlátozások feloldása milyen változásokat eredményezett:

- a magyar lakosság utazási szokásaiban,
- belföldi vagy külföldi nyaralásokon vettek részt,
- rövidebb vagy hosszabb utazásokat részesítettek előnybe,
- milyen közlekedési eszközöket vettek igénybe az utazásaikhoz,
- milyen közlekedési eszközöket használtak üdülésük idején,
- milyen az aktív turisztikai termékek iránti érdeklődésük.

Eredmények

A felmérésben 572 fő vett részt. A nemek megoszlása nagyjából 1:2 arányú (221 fő, 38,6% férfi; 351 fő, 61,4% nő). Életkor alapján három csoport került kialakításra: 30 év alattiak (300 fő, 52,4%), 31 és 59 év közöttiek (220 fő, 38,5%) és 60 év felettiak (52 fő, 9,1%). A megkérdezettek 2,4%-nak (14 fő) van csupán alapfokú végzettsége, 60,1% (344 fő) rendelkezik valamilyen típusú középfokú végzettséggel és 37,4% (214 fő) végzett felsőfokú tanulmányokat is. A családi állapotnál 8 különböző válasz közül választhattak a kérdőívet kitöltők. Ezeket aztán három csoportba soroltuk: egyedülálló (172 fő, 30,1%), elvált vagy özvegy (35 fő, 6,1%) és valamiféle párkapcsolatban élő (365 fő, 63,8%). A kitöltők közül 155 fő (27,1%) mondta azt, hogy jó anyagi körülmények között él, 399 fő (69,8%) saját bevallása alapján megfelelőnek tartja az anyagi körülményeimet és csupán 18 fő (3,1%) érezte úgy, hogy rossz anyagi körülmények között él.

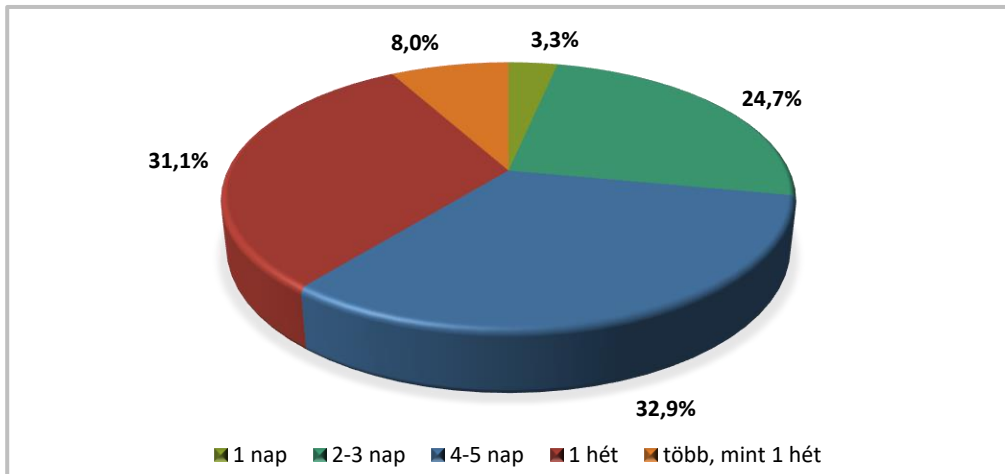
A kérdőív első felében a megkérdezettek általános utazási szokásaikra kérdeztünk rá. A kapott válaszokból kiderült (*10. ábra*), hogy a megkérdezettek 67,8%-a (388 fő) inkább belföldön, míg a maradék 32,2% (184 fő) inkább külföldön tölt több időt nyaralás/üdülés céljából. A kitöltők 41,8%-a (239 fő) egyszer, majdnem fele (49,5%, azaz 283 fő) kétszer vagy háromszor, míg 8,7% (50 fő) négyszer vagy többször is szokott egy évben elutazni valahova üdülni.

10. ábra: Évi utazások száma (alkalom)

Forrás: Saját felmérés alapján saját számítások

Az utazások általános hosszánál öt kategóriát alakítottunk ki (11. ábra): egy napos utazásra a válaszolók közül 19 fő (3,3%) megy. A két vagy három napos utazásokat 141 fő (24,7%) választja. A négy vagy öt napos utakra 188 fő (32,9%), egy hetesre 178 fő (31,1%) és 46 fő (8,0%) egy hétnél hosszabb üdülésekre szokott elutazni.

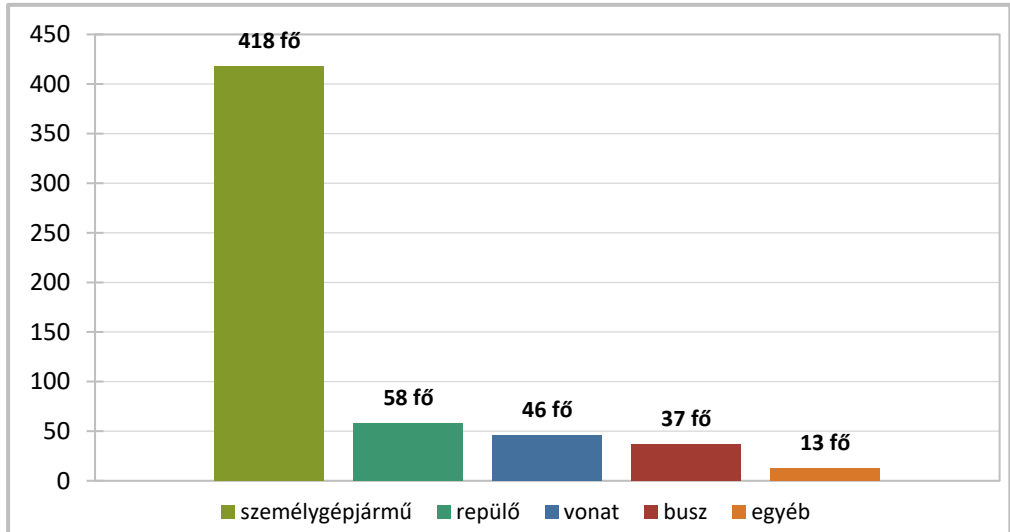

11. ábra: Utazások átlagos hossza (nap)

Forrás: Saját felmérés alapján saját számítások

Arra a kérdésre, hogy „Milyen közlekedési eszközzel szokott a leggyakrabban nyaralni / üdülni menni?” a válaszadók majdnem három negyede (418 fő, 73,1%) választotta a személygépjárművet, egy tizede (58 fő, 10,1%) a repülőt, közel egy tizede (46 fő, 8,0%) a vonatot, kicsit több mint egy huszada (37

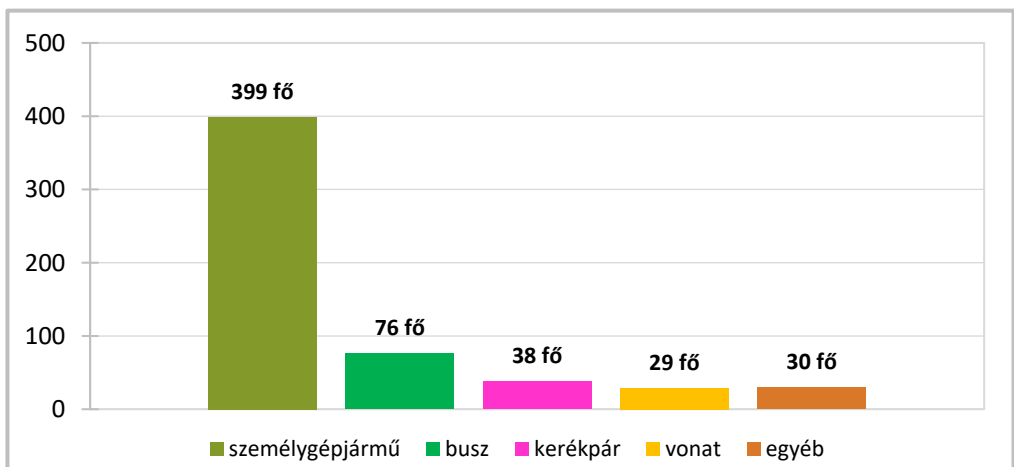
fő, 6,5%) a buszt és 13 fő, 2,1% pedig egyéb járművet (hajó, lakóautó, motor-kerékpár) jelölt meg (12. ábra).

12. ábra: Utazásokhoz igénybe vett járművek

Forrás: Saját felmérés alapján saját számítások

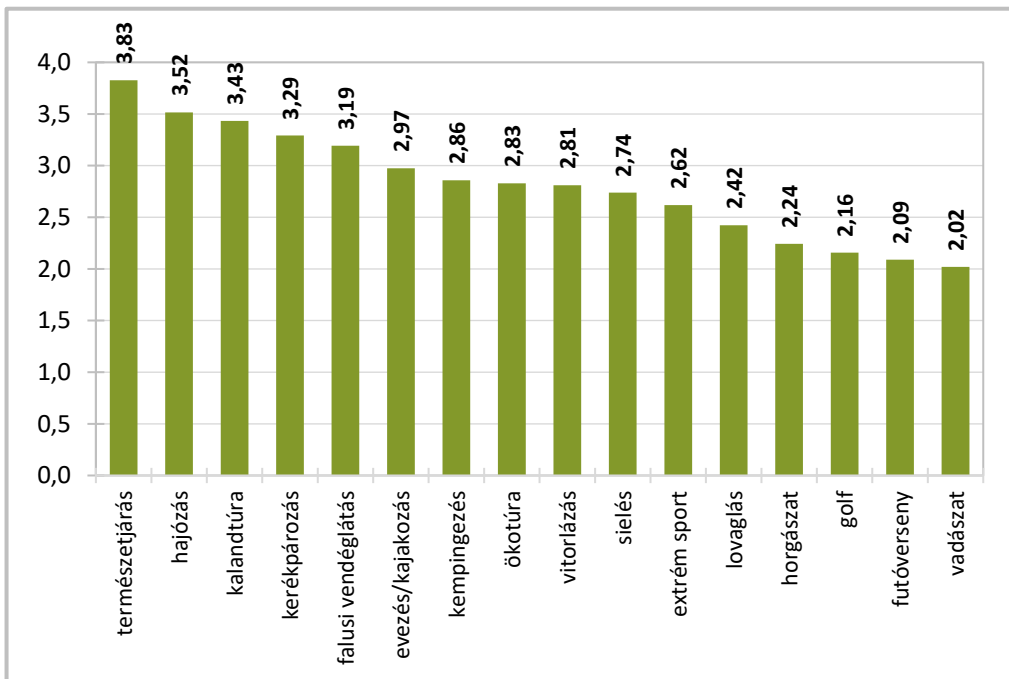
Az üdülés során leggyakrabban használatba vett járművek listáját is a személygépjárművek vezetnek (339 fő, 69,8%). Második helyen ezúttal a busz (76 fő, 13,3%) szerepel. A harmadik helyre került a kerékpár (38 fő, 6,6%). A negyedik a vonat (29 fő, 5,1%). A maradék három közlekedési eszköz (hajó, motorkerékpár, repülő) összesen 30 fő, 5,2%-t képvisel (13. ábra).

13. ábra: Utazások alatt igénybe vett járművek

Forrás: Saját felmérés alapján saját számítások

Kutatásunkban az aktív turisztikai termékek széles körére vonatkozóan végeztünk felmérést. Az általános szokásokat felmérő részben arra voltunk kíváncsiak, hogy az érdeklődés ezen formák iránt hogyan alakul. A 14. ábrán is jól látható, hogy a természetjárás szerepel az első helyen (3,83), jelentősen megelőzve a második helyen szereplő hajózást (3,52). Ugyanakkor a másodiktól az ötödik helyig a különbség kicsi, így akár azt is mondhatnánk, hogy a már említett hajózás, kalandtúra (3,43), kerékpározás (3,29) és falusi vendéglátás (3,19) érdeklődés szempontjából egy csoportot alkotnak. Ezt a gondolatot folytatva a harmadik csoportot az evezés/kajakozás (2,97), az ökotúra (2,86), a kempingezés (2,83), a vitorlázás (2,81) és síelés (2,74) alkotják a közepes körüli érdeklődési szintjükkel. Az extrém sportok (2,62) és a lovaglás (2,42) alacsony érdeklődés szintjén vannak, míg a horgászat (2,24), a golf (2,16), a futóverseny (2,09) és a vadászat (2,02) értékei igen alacsonyak.

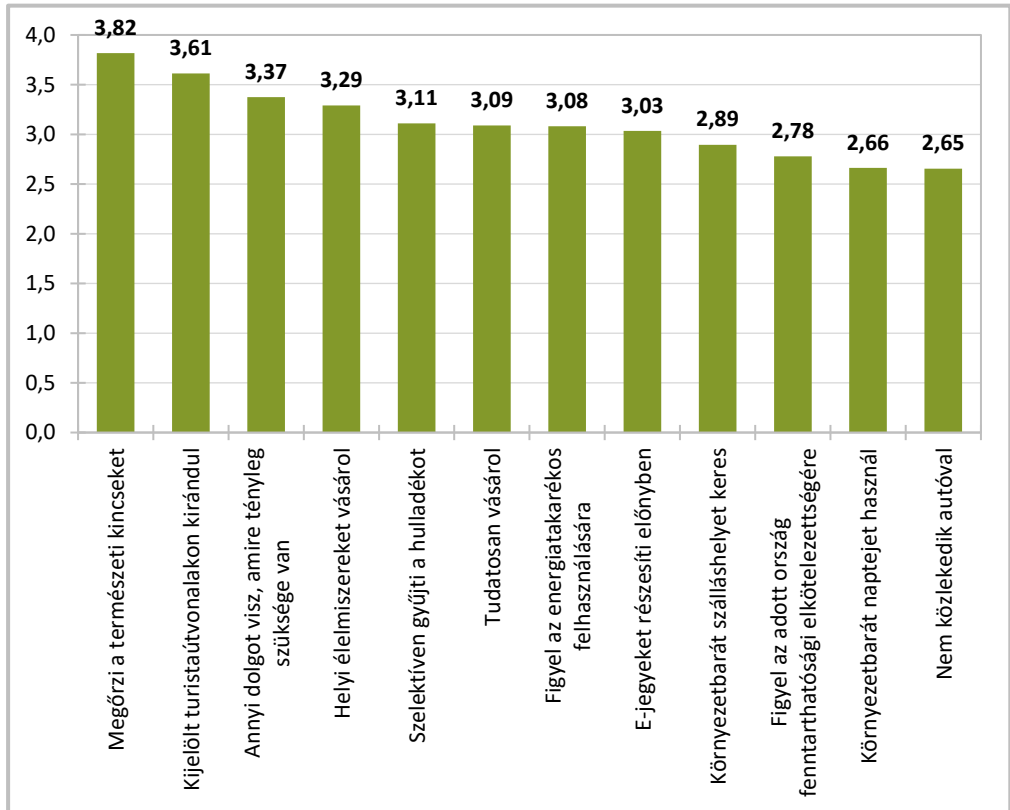

14. ábra: Aktív turisztikai formák iránti érdeklődés mértéke

Forrás: Saját felmérés alapján saját számítások

A tudatosság és fenntarthatóság már nem elég, hogy a mindennapjaink része, fontos, hogy egyre inkább a nyaralás alatt is odafigyeljünk rá. Annak érdekében, hogy képet kapjunk a válaszolók az utazás során ehhez kapcsolódó hozzáállásáról „Nyaralása idején milyen mértékben fontos Önnek a tudatosság és a fenntarthatóság?” témában tizenkét konkrét területre kérdeztünk rá. A kérdéseknél 5 fokozatú Likert-skálán lehetett az „egyáltalán nem fontos nyaralás

alatt”-tól a „teljes mértékben fontos nyaralás alatt”-ig választani. A válaszadók egy része nem kívánt ezekre a kérdésekre válaszolni, így a minta nagysága eltérő, 539-től 566-ig változó.

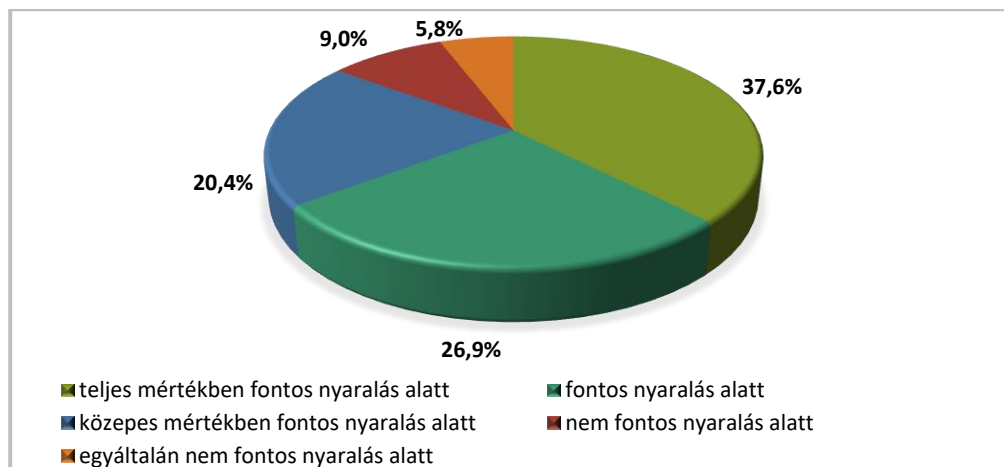

15. ábra: Nyaralás alatti fenntarthatósági faktorok fontossága

Forrás: Saját felmérés alapján saját számítások

A 15. ábra is jól megmutatja, hogy vannak olyan területek, amelyekre az üdülés alkalmával (is) tudatosan odafigyelnek az emberek és vannak olyan területek, ahol még ez nem fontos, vagy talán nem annyira fontos számukra.

A legfontosabbnak a természeti kincsek megőrzését tartották (3,82). A válaszadók 37,6%-a, azaz 208 fő nyilatkozta azt, hogy teljes mértékben fontos számára, hogy megőrizze a természeti kincseket és csak az emlékeket vigye magával. További 26,9%-nak, azaz 149 főnek is fontos ez a téma. Kevésbé vagy egyáltalán nem fontosnak csupán a megkérdezettek 14,8%-a, összesen 82 fő ítélte (16. ábra).

16. ábra: A természeti kincsek megőrzésének fontossága a nyaralás alatt

Forrás: Saját felmérés alapján saját számítások

Szintén kiemelt jelentőségű (3,62) a turistaútvonalakon való kirándulás és az útvonalak jelzéseinek a figyelembevétele. A válaszadók összesen majdnem hatvan százaléka tartotta ezt teljes mértékben fontosnak (29,3%, 162 fő) vagy fontosnak (27,8%, 154 fő).

A könnyű utazás elvét követni, csak annyi dolgot vinni magunkkal, amire tényleg szükségünk van a nyaralás során szerepel a fontossági sorrend harmadik helyén (3,37). A helyi élelmiszerek vásárlása nemcsak a mindennapokban kezd egyre hangsúlyosabb lenni, de a nyaralások alatt is odafigyelnek erre az emberek (3,29). A szelektív hulladékgyűjtés (3,11), tudatos, csomagolószermentes vásárlás (3,09) és az energiatakarékos felhasználás a szálláshelyen (3,08) szinte teljesen hasonló megítélést kapott a válaszolók körében.

A nyaralás alatti tudatosság legalacsonyabb értékeit a környezetbarát naptej használata (2,66) és a nyaralás helyszínén az autó használatának mellőzése (2,65) kapták. Mindkét esetben a megkérdezettek közel ötven százaléka (47,2% és 47,7%) válaszolta azt, hogy ezek számukra nem vagy egyáltalán nem fontosak.

Összefoglalás

Immár harmadik alkalommal készült felmérés, melyben az emberek utazási szokásait igyekeztük feltérképezni. Az általános utazási szokásokon túl az egyes aktív turisztikai formák iránti érdeklődést is ismét vizsgáltuk. A jelen tanulmányban bemutatott kutatásban külön foglalkoztunk a fenntarthatósággal is.

Felmérésünk alapján azt láthatjuk, hogy az emberek többsége inkább itthon szeret nyaralni évente két-három alkalommal. Az üdülések hosszában a négy-öt napos és az egy hetes időtávok váltak a jellemzővé. Az aktív turisztikai

termékek közül az érdeklődés a természetjárás iránt a legnagyobb, míg a vadászat iránt a legkisebb.

A tudatosság és fenntarthatóság az embereknek már a nyaralások alatt is fontossá vált. Az aktív turisztikai formákkal összhangban ezen a területen is a természetjáráshoz kapcsolódó területeken (természeti kincsek védelme, turista-ösvényeken való kirándulás) volt a legnagyobb az elköteleződés. A fontossági sorrendben az autó használatának mellőzése szerepelt az utolsó helyen, amely állítás ugyanakkor összhangban van a nyaralásra utazáshoz és a nyaralás alatt igénybe vett utazásokhoz használt eszközöknél mértékkel, ahol a személygépjárművet jelölte meg a válaszadók nagy többsége.

Irodalomjegyzék

- Brundtland, G. H. (ed.) (1987): *Our Common Future*. World Commission on Environment and Development – Oxford University Press, New York.
- Clarke, J. (1997): A framework of approaches to sustainable tourism. *Journal of Sustainable Tourism*, 5(3):224–233.
- Csapó J. – Savella O. – Remenyik B. (2011): Aktív turizmus. In: Michalkó G. (ed.): *Turisztikai terméktervezés és fejlesztés*. Pécsi Tudományegyetem, Természet-tudományi Kar, Pécs.
- Csapó, J. (2015): Responsible Tourism Destinations: A Win-Win Situation for Sustainable Tourism Development? *Geographical Locality Studies*, 3(1):624–644.
- Dombay, I. – Magyar-Sáska, Zs. (2010): The Management of a Sustainable Touristic Activity at the Lacul Roșu Resort within the „Cheile Bicazului Gorge – Haghimașul Mare” National Park, In: Christofides, G. – Kantiranis, N. – Kostapoulos, D. S. – Chatzipetros, A. A. (eds): *Proceedings XIX Congress of the Carpathian-balkan Geological Association*, Aristotle University of Thessaloniki, Faculty of Sciences, Thessaloniki, Görögország, 39–45.
- Donka A. (2021): A hazai vízitúrázás földrajzi aspektusainak vizsgálata. Pécsi Tudományegyetem, Földtudományok Doktori Iskola. Letöltve: 2022.09.02.
<https://www.utazzgeografussal.com/post/vizitura-doktori>
- ENSZ. (2015): *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. Letöltés: 2022.09.10.
<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/21252030%20Agenda%20for%20Sustainable%20Development%20web.pdf>
- Fleischer T. (2014): A fenntarthatóság fogalmáról. In: Knoll I. – Lakatos P. (szerk.): *Közszolgálat és fenntarthatóság*. Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, 9–24.
- Gonda T. (2022): *Alternatív turizmus. Környezettudatosság és felelősségteljeség a turizmusban*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Hines, J. M. – Hungerford, H. M. – Tomera, A. N. (1986): Analysis and synthesis of research on responsible pro-environmental behavior: a meta-analysis. *The Journal of Environmental Education*, 18(2):1–8.

ensz.kormany.hu (n.a.): Agenda 2030. Letöltve: 2022.09.08.
<https://ensz.kormany.hu/agenda-2030>

KSH. (2021): Gazdasági folyamatok. Turizmus, vendéglátás. Letöltve: 2022.08.30.
<https://ksh.hu/s/helyzetkep-2021/#kiadvany/turizmus-vendeglutas>

Nemzeti Turisztikai Adatszolgáltató Központ (honlap). Letöltve: 2022.08.29.
<https://ntak.hu>

Irimiás A. – Jászberényi M. – Michalkó G. (2019): Turisztikai termékek innovatív fejlesztése. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Michalkó G. (2022): A turizmus esszenciája. Akadémiai Kiadó, Budapest.
ISBN: 978 963 454 791 4.

Munkácsy A. – Jászberényi M. (szerk.) (2022): Fenntarthatóság és reziliencia a mobilitásban. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Nemcsicsné Zs. Á. (2007): A fenntartható fogyasztás egyik alapfeltétele: a környezettudatos egyéni magatartás. In: Vadovics E. – Gulyás E. (szerk.) (2007): Fenntartható fogyasztás Magyarországon konferenciakötet, Budapesti Corvinus Egyetem, Budapest.

Pécsék B. (2014): Gyorsuló idő, lassuló turizmus: A lassú turizmus modellezése. *Turizmus Bulletin* 16(1):3–10.

UNWTO. (2018): 2017 Annual Report. UNWTO, Madrid. Letöltés: 2022.09.05.
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284419807>